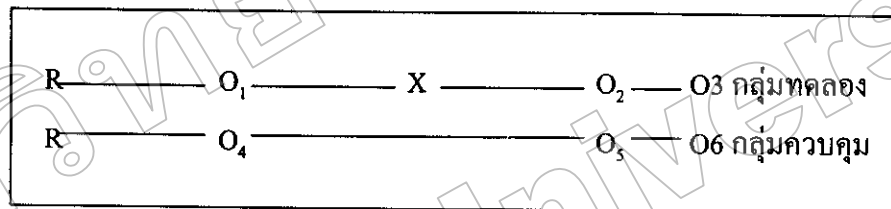

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบศึกษา 2 กลุ่ม วัดซ้ำ (Repeated Measures Design: Two Group) 3 ระยะ คือ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง หลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ผลของ โปรแกรมการระลึกถึงความหลังต่อภาวะซึมเศร้าและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้าร่วม โปรแกรมการระลึกถึงความหลัง และ ไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมการระลึกถึงความหลัง โดยมีรูปแบบการทดลอง ดังภาพ (ธวัชชัย วรพงศธร, 2543)

ภาพที่ 3 รูปแบบการทดลอง

โดยกำหนดให้

R หมายถึง การสุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

O1หมายถึง การประเมินภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ของกลุ่มทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง

X หมายถึง การเข้าร่วมโปรแกรมการระลึกถึงความหลัง

O2หมายถึง การประเมินภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ของกลุ่มทดลอง ในระยะหลังการทดลอง

O3หมายถึง การประเมินภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ของกลุ่มทดลอง ในระยะติดตามผล

O4หมายถึง การประเมินภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ของกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง

O5 หมายถึง การประเมินภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ของกลุ่มควบคุม
ในระยะหลังการทดลอง

O6 หมายถึง การประเมินภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ของกลุ่มควบคุม
ในระยะติดตามผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิง ได้รับการตรวจคัดกรองพบว่า มีภาวะซึมเศร้าระดับต่ำ และระดับปานกลาง และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป
2. เป็นผู้ที่ภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับเล็กน้อย และระดับปานกลาง ที่ได้รับการประเมินโดยแบบประเมินภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุไทย (TGDS) มีค่าคะแนน อยู่ในช่วง 13-24 คะแนน
3. มีสภาวะการคิดรู้สติปัญญาปกติ ($CMT > 15$)
4. มีความสามารถในการรับรู้และสื่อความหมายเข้าใจ
5. อาศัยอยู่ในชุมชนเขตจังหวัดปราจีนบุรี
6. มีความสมัครใจและยินยอมให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่สุ่มมาจากประชากรที่ศึกษา โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) มีขั้นตอนการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อ นายแพทย์สาธารณสุข จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อขออนุญาตทำการวิจัย และผู้วิจัยได้ชี้แจง

วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย ตลอดจนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เนื่องจากผู้สูงอายุแต่ละอำเภอมียลักษณะคล้ายคลึงกันในด้าน ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น และอยู่ในสังคมที่มีลักษณะคล้ายกัน อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้ต้องเดินทางไปทำการทดลองที่บ้านผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างมาเพียง 1 อำเภอ ซึ่งจังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วย 7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอประจันตคาม อำเภอบ้านสร้าง อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอนาคี จึงใช้วิธีจับสลากสุ่มตัวอย่างแบบง่าย 1 อำเภอ คือ อำเภอกบินทร์บุรี ซึ่งมีประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด 14,955 คน

3. เนื่องจากอำเภอกบินทร์บุรีประกอบด้วย 22 ตำบล คือ ตำบลกบินทร์บุรี ตำบลเมืองเก่า ตำบลประสาธน์ ตำบลคลองสิบสอง ตำบลนนทรี ตำบลบ่อทอง ตำบลย่านรี ตำบลหนองกิ้ง ตำบลวังดาล ตำบลวังตะเคียน ตำบลนาแรม ตำบลบ้านนา ตำบลวังท่าช้าง ตำบลลาดตะเคียน

ตำบลโคกอุดม ตำบลหาดนางแก้ว ตำบลโป่งสะเคา ตำบลเขาค้อน ตำบลหนองนาใน
ตำบลกิโลเมตร 80 ตำบลเขาไม้แก้ว ตำบลเกาะแดง ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตำบลเพื่อการศึกษา
1ตำบล คือ ตำบลลาดตะเคียน

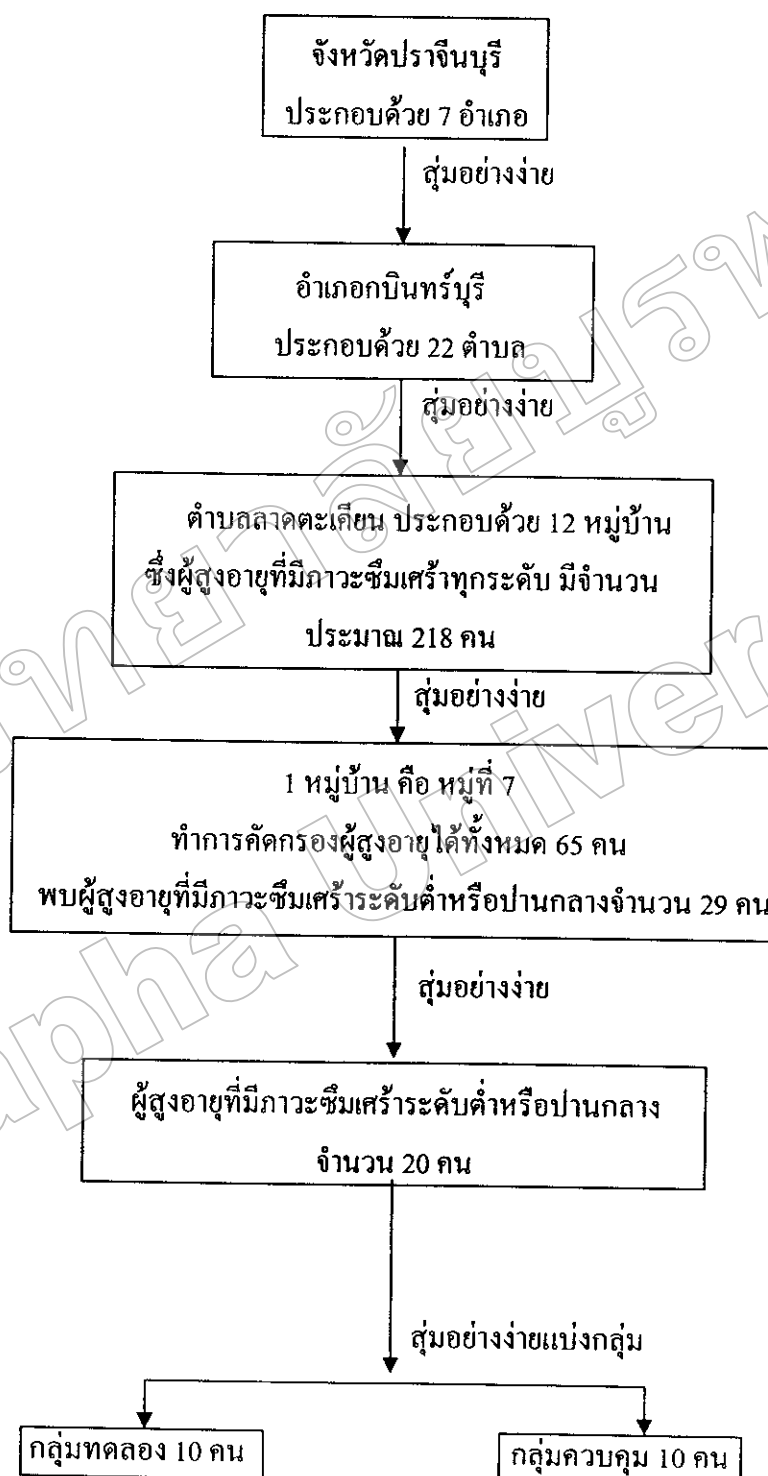
4. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยตำบลลาดตะเคียน จังหวัด
ปราจีนบุรี เพื่อขอรายชื่อและที่อยู่ของผู้สูงอายุในช่วงเดือนมกราคม ถึง ธันวาคม พ.ศ.2546 จาก
แฟ้มทะเบียนผู้สูงอายุของตำบลลาดตะเคียน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 1,274 คน ผู้วิจัยคำนวณประชากร
ผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า โดยอ้างอิงจากผลการศึกษาของ กนกรัตน์ สุชะตุงคะ และคณะ (2542) ที่
ทำการศึกษาศาสนาผู้สูงอายุในชุมชนชนบทจำนวน 682 ราย ใช้แบบวัดความซึมเศร้า (TGDS) เป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งพบความชุกของภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุในชุมชนชนบท
ร้อยละ 17.1 ดังนั้นผู้วิจัยคาดประมาณว่าจะมีผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าทุกระดับ โดยรวมในตำบล
ลาดตะเคียนประมาณร้อยละ 17.1 จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 1,274 คน คิดเป็นจำนวน 218 คน

5. ผู้วิจัยทำการสุ่มหมู่บ้านในตำบลลาดตะเคียนเพื่อทำการการศึกษา 1 หมู่บ้าน คือ หมู่ 7

6. ผู้วิจัยนำรายชื่อผู้สูงอายุทั้งหมดมาคัดกรองโดยการสอบถามผู้นำสุขภาพชุมชนเพื่อ
ค้นหาผู้สูงอายุที่มีความสามารถรับรู้และสื่อสารเข้าใจ ได้จำนวนผู้สูงอายุจำนวน 65 ราย นัดหมาย
และไปพบผู้สูงอายุที่บ้านทุกคน เพื่อแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย และการดำเนินการวิจัย
รวมทั้งคัดกรองผู้สูงอายุด้วยตนเอง โดยนำรายชื่อผู้สูงอายุทั้งหมดมาคัดกรองหาผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า
ระดับเล็กน้อยและปานกลาง โดยใช้แบบประเมิน TGDS ซึ่งเป็นแบบวัดความเศร้าในผู้สูงอายุไทย
และแบบประเมินการรู้คิดสติปัญญา เพื่อค้นหาผู้สูงอายุตามคุณสมบัติ ได้ผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้า
ตามคุณสมบัติจำนวน 29 ราย

7. ผู้วิจัยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วทำการ
สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบไม่คืนที่ (Sampling with
Out Replacement) จนได้จำนวนครบ 20 คน หลังจากนั้นจับสลาก แบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ
10 คน ซึ่งได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะทางกายภาพของประชากรที่ใกล้เคียงกัน
โดยกลุ่มทดลอง ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 6 ราย เพศหญิงจำนวน 4 ราย เช่นเดียวกับ
กลุ่มควบคุม ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีอายุอยู่ในช่วง 60-75 ปี

8. ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง และแนะนำตนเอง อธิบาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอน
การทดลอง และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมเป็นตัวอย่างการวิจัย เมื่อผู้สูงอายุตัดสินใจเข้าร่วม
การวิจัยแล้ว จึงให้ลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ภาพที่ 4 แสดงการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการระลึกถึงความหลัง โดยผู้วิจัยพัฒนาแผนการระลึกถึงความหลังขึ้นมาจากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินการศึกษานำร่องจากผู้สูงอายุ ผู้วิจัยนำแผนการระลึกถึงความหลังไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย จิตแพทย์ 2 ท่าน ได้แก่ นายแพทย์ทรงสิทธิ์ อุดมสิน และ นายแพทย์ปราโมทย์ ชูคำ อาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา 1 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีเรือน แก้วกังวาล อาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ 2 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นารินทร์ สังวรวงษ์พนา และ อาจารย์จنگกรม ทองจันทร์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษาและการจัดลำดับเนื้อหา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และประธานกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ฝึกทักษะวิธีดำเนินการ และการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้ระลึกถึงความหลังตามแผนการระลึกถึงความหลังรวมทั้งขอคำปรึกษากับอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุและมีประสบการณ์ในการศึกษาเรื่องการระลึกถึงความหลัง ได้แก่ อาจารย์จنگกรม ทองจันทร์ เพื่อสร้างทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติให้กับตัวผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการฝึกทักษะในการฟัง การสะท้อนความรู้สึก การสะท้อนเนื้อหา การทวนซ้ำ และการสื่อสาร กับผู้สูงอายุ 2 ท่าน และพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ผลปรากฏว่าแผนการระลึกถึงความหลังดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลแบบประเมินภาวะซึมเศร้า และแบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นชุดคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 9 ข้อ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และโรคประจำตัว

2.2 แบบประเมินภาวะซึมเศร้า (Thai Geriatric Depression Scale: TGDS) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้น โดย นิพนธ์ พวงวรินทร์ และคณะ (2537 อ้างอิงจาก สุชีรา ภัทรายุควรรณ,

2545) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบวัดภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุไทยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 รายทั่วประเทศไทย อายุระหว่าง 60-70 ปี เป็นชาย 121 ราย และหญิง 154 ราย ได้นำไปหาความเชื่อมั่น ด้วยสูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นในผู้สูงอายุเท่ากับ .94 และผู้สูงอายุชาย เท่ากับ .91 ค่าความเที่ยงรวม .93 ต่อมา เขาวรัตน์ ชันชวิชัย (2544) ได้นำแบบประเมินภาวะซึมเศร้านี้ไปใช้กับผู้สูงอายุโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 แบบสัมภาษณ์นี้มีจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง จิตใจ และสังคม โดยตอบว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” มาตราประเมินแบบถูกผิด การคิดคะแนนถ้าตอบว่า “ใช่” ได้ 1 คะแนน และถ้าตอบว่า “ไม่ใช่” ได้ 0 คะแนน ซึ่งระดับคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดระดับความซึมเศร้า มีดังต่อไปนี้

คะแนน ระดับความซึมเศร้า

0-12 ปกติ

13-18 มีความซึมเศร้าเล็กน้อย

19-24 มีความซึมเศร้าปานกลาง

25-30 มีความซึมเศร้ารุนแรง

2.3 แบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นแบบสัมภาษณ์ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg' S Self-Esteem Scale) (Rosenberg, 1965) ที่เขาลักษณะมหาสิทธิวัฒน์ (2529) แปลและดัดแปลงมาใช้กับผู้สูงอายุไทยในงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลสัมพันธกับการรับรู้การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิต สังคม ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ข้อคำถามประกอบด้วยข้อคำถามปลายปิด 10 ข้อ เป็นข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก 5 ข้อ ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ 5 ข้อ ให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความในประโยคไม่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบเลย

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบบ้างเล็กน้อย

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบเป็นส่วนใหญ่

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบทั้งหมด

มีเกณฑ์ในการให้คะแนนสำหรับข้อคำถามที่มีความหมายทางบวกซึ่งได้แก่ข้อ 1, 2, 4, 6 และ 7 โดยกำหนดให้ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 1 คะแนน ไม่เห็นด้วยเท่ากับ 2 คะแนน เห็นด้วยเท่ากับ 3 คะแนน เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 4 คะแนน สำหรับข้อคำถามที่มีความหมายทางลบซึ่งได้แก่ข้อ 3, 5, 8, 9 และ 10 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 4 คะแนน ไม่เห็นด้วยเท่ากับ 3 คะแนน เห็นด้วย เท่ากับ 2 คะแนน เห็นด้วยอย่างยิ่งเท่ากับ 1 คะแนน

คะแนนรวมของความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในช่วง 10-40 คะแนน แปลผลตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 30.01-40.00 หมายถึง มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง

คะแนน 20.01-30.00 หมายถึง มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 10.00-20.00 หมายถึง มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับต่ำ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากผู้วิจัยต้องการกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อย ปานกลาง มีการรู้คิดสติปัญญาในระดับปกติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบประเมินภาวะซึมเศร้า (Thai Geriatric Depression Scale: TGDS) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้น โดย นิพนธ์ พวงวรินทร์ และคณะ (2537)

3.2 แบบประเมินการรู้คิดสติปัญญา (Chula Mental Test: CMT) ที่พัฒนาขึ้นโดย สุทธิชัย จิตตะพันธ์กุล (Jitapunkul, Lailert, & Worakul, 1996) ตรวจสอบเครื่องมือโดยนำแบบประเมินทำการทดสอบในผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 212 คน เพื่อคำนวณหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือจากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แคปปา (Kappa Coefficient) ได้เท่ากับ 0.65 และ 0.81 ลักษณะการวัดเป็นการประเมินสภาพจิตของผู้สูงอายุ เพื่อค้นหาผู้สูงอายุที่มีการรับรู้ผิดปกติ ประกอบด้วย 13 รายการ คะแนนที่ให้ต่ำสุดคือ 0 และคะแนนสูงสุดคือ 19

คะแนน 0-4 หมายถึง มีความบกพร่องทางด้านการรับรู้รุนแรง

คะแนน 5-9 หมายถึง มีความบกพร่องทางด้านการรับรู้ปานกลาง

คะแนน 10-14 หมายถึง มีความบกพร่องทางด้านการรับรู้เล็กน้อย

คะแนน 15-19 หมายถึง ไม่มีความบกพร่องทางด้านการรับรู้ หรือ มีการรับรู้ที่ปกติ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยนำ แผนการระลึกถึงความหลังไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านพิจารณาความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย แพทย์ที่เชี่ยวชาญด้านจิตเวช 2 ท่าน อาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ 2 ท่าน และอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา 1 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยนำมาแก้ไขปรับปรุง ภายใต้อำนาจแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้า ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชน ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แบบประเมินภาวะซึมเศร้า แบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และแบบประเมินการรู้คิดสติปัญญา โดยนำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุในชุมชนอื่น จังหวัดปราจีนบุรี และมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75, 0.76 และ 0.89 ตามลำดับ

ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนของการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะเตรียมการ

2. ระยะดำเนินการ

ระยะเตรียมการ ก่อนดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ระยะเตรียมเข้าพื้นที่

1.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปราจีนบุรี เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในการเยี่ยมบ้านในตำบลที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่

1.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอและเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยในตำบลที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเยี่ยมบ้าน

1.3 ผู้วิจัยคัดกรองผู้สูงอายุตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยใช้แบบประเมินภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุไทย (Thai Geriatric Depression Scale: TGDS) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดย นิพนธ์ พวงวรินทร์ และคณะ (2537) และแบบประเมินการรู้คิดสติปัญญา (Chula Mental Test: CMT) ที่พัฒนาขึ้นโดย สุทธิชัย จิตตะพันธ์กุล (Jitapunkul, Lailert, & Worakul, 1996) ได้ผู้สูงอายุตามคุณสมบัติ ทำการสุ่มเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวน 20 คน จากการสุ่มแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย กลุ่มละ 10 คน ให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมอีก 1 กลุ่ม

1.4 ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ในการทำการศึกษาร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล และชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ โดยคำตอบหรือข้อมูลทุกอย่างนั้น ผู้วิจัยถือว่าเป็นความลับและนำมาใช้เฉพาะในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น หลังจากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย

2. การเตรียมผู้ช่วยวิจัย

ในการเตรียมผู้ช่วยวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ช่วยวิจัย 1 คน เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่ สัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าตามแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์ภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุไทย แบบสัมภาษณ์การรู้คิดสติปัญญา แบบสัมภาษณ์ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การเตรียมผู้ช่วยวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้ช่วยวิจัย อธิบายแบบสัมภาษณ์ ข้อคำถาม และ วิธีการจดบันทึก นอกจากนี้ให้ผู้ช่วยวิจัยทดลองใช้แบบสัมภาษณ์จริง โดยสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ จำนวน 3 รายที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญในการเก็บข้อมูล

ระยะดำเนินการ

1. กลุ่มทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยแบ่งออกเป็น 7 ครั้ง ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 สัปดาห์ที่ 1 (วันที่ 4 - 8 กุมภาพันธ์ 2548) ครั้งที่ 2 สัปดาห์ที่ 2 (วันที่ 11 - 15 กุมภาพันธ์ 2548) ครั้งที่ 3 สัปดาห์ที่ 3 (วันที่ 18 - 23 กุมภาพันธ์ 2548) ครั้งที่ 4 สัปดาห์ที่ 4 (วันที่ 25 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2548) ครั้งที่ 5 สัปดาห์ที่ 5 (วันที่ 5 - 10 มีนาคม 2548) ครั้งที่ 6 สัปดาห์ที่ 6 (วันที่ 12-17 มีนาคม 2548) ครั้งที่ 7 ห่างจากครั้งที่ 6 เป็นเวลา 2 สัปดาห์(วันที่ 2-3 เมษายน 2548) เพื่อทำการประเมินผลหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1.1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าครั้งแรกที่บ้าน โดยดำเนินการสร้างสัมพันธภาพแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัย พร้อมทั้งให้ผู้ช่วยวิจัยสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าตามแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินภาวะซึมเศร้า แบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

1.2 การดำเนินการทดลอง

ครั้งที่ 1 สัปดาห์ที่ 1 (ช่วงวันที่ 4 - 8 กุมภาพันธ์ 2548) (ระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมดคนละประมาณ 40-45 นาที)

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยพบผู้สูงอายุเป็นรายบุคคลครั้งแรกที่บ้านของผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยทำการชี้แจงขั้นตอนการทดลอง พร้อมทั้งให้ผู้ช่วยวิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุตามแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ประเมินภาวะซึมเศร้า และประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง โดยผู้ช่วยวิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบประเมินให้ผู้สูงอายุเข้าใจ และบันทึกคำตอบตามที่ผู้สูงอายุตอบ เมื่อผู้ช่วย

ผู้วิจัยทำการประเมินเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดความไว้วางใจ และดำเนินการตามขั้นตอนการระลึกรถึงความหลังสามารถสรุปได้ ดังนี้

ผู้วิจัยให้ผู้สูงอายุเลือกเหตุการณ์ที่ประทับใจเพื่อระลึกถึงอย่างมีความสุขด้วยตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุ 2 รายไม่สามารถเลือกเหตุการณ์ได้ ผู้วิจัยจึงช่วยกระตุ้นให้ผู้สูงอายุย้อนคิดถึงเหตุการณ์ตามพัฒนาการของช่วงวัย เช่น ช่วงวัยเด็ก วัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ หลังจากนั้นผู้สูงอายุสามารถเลือกเหตุการณ์ได้และเล่าให้ผู้วิจัยฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร รับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรกขัดจังหวะ พูดคุย ชักถาม ทบทวน และกล่าวชมเชย ขณะที่เล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ พบว่าผู้สูงอายุมีสีหน้ายิ้มแย้ม และมีหัวเราะบ้างเป็นบางครั้ง ผู้วิจัยได้สรุปเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุเลือกย้อนระลึกถึงให้ฟังสั้น ๆ และนัดหมายผู้สูงอายุเพื่อพบกันครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 2 ให้ผู้สูงอายุเตรียมตัวโดยเลือกระลึกถึงเหตุการณ์เรื่องอื่น เพื่อเล่าให้ผู้วิจัยฟังในการพบกันครั้งหน้า ใช้เวลาในการทำกิจกรรมประมาณ 40-45 นาที

ครั้งที่ 2 สัปดาห์ที่ 2 (ช่วงวันที่ 11 - 15 กุมภาพันธ์ 2548) (ระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมดคนละประมาณ 40-45 นาที)

ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุที่บ้าน เป็นรายบุคคล ครั้งที่ 2 กล่าวทักทาย และดำเนินการทบทวนเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุได้เลือกย้อนระลึกถึงความหลังในสัปดาห์ที่ 1 หลังจากนั้นผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเลือกเหตุการณ์ที่ประทับใจเพื่อระลึกถึงอย่างมีความสุขด้วยตนเอง จากนั้นให้ผู้สูงอายุเล่าให้ฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร การรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรกขณะผู้สูงอายุเล่าเหตุการณ์ พูดคุย ชักถาม ทบทวน และกล่าวชมเชย ขณะที่เล่าความหลัง ผู้สูงอายุแสดงสีหน้าและพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสุขและความภาคภูมิใจ โดยมีสีหน้ายิ้มแย้ม หัวเราะ และเงยหน้า ผู้วิจัยได้สรุปเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุเลือกย้อนระลึกถึงให้ฟังสั้น ๆ และนัดหมายเพื่อพบกันครั้งที่ 3 ในสัปดาห์ที่ 3 ให้ผู้สูงอายุเตรียมตัวโดยเลือกระลึกถึงเหตุการณ์เรื่องอื่น เพื่อเล่าให้ผู้วิจัยฟังในการพบกันครั้งหน้า ใช้เวลาประมาณ 40-45 นาที

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้สูงอายุ 2 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยเด็ก ผู้สูงอายุ 3 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยรุ่น ผู้สูงอายุ 5 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยผู้ใหญ่

ครั้งที่ 3 สัปดาห์ที่ 3 (ช่วงวันที่ 18 - 23 กุมภาพันธ์ 2548) (ระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมดคนละประมาณ 40- 45 นาที)

ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุเป็นครั้งที่ 3 ที่บ้านของผู้สูงอายุ โดยดำเนินการทบทวนเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุได้เลือกย้อนระลึกถึงความหลังในสัปดาห์ที่ 1 และ 2 หลังจากนั้นผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเลือกเหตุการณ์ที่ประทับใจเพื่อระลึกถึงอย่างมีความสุขด้วยตนเอง จากนั้นให้ผู้สูงอายุเล่าให้ผู้วิจัยฟัง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร โดยรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรกขณะผู้สูงอายุเล่าเหตุการณ์

พูดคุย ซักถาม ทบทวน และกล่าวชมเชย ขณะผู้สูงอายุเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ พบว่าขณะเล่าความหลัง ผู้สูงอายุแสดงสีหน้าและพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสุขและความภาคภูมิใจ โดยผู้สูงอายุมีสีหน้า ยิ้มแย้ม หัวเราะ และเงินอย ผู้วิจัยได้สรุปเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุเลือกย้อนระลึกถึงให้ฟังสั้น ๆ และนัดหมายในการพบกันครั้งที่ 4 ในสัปดาห์ที่ 4 ให้ผู้สูงอายุเตรียมตัวโดยเลือกระลึกถึงเหตุการณ์เรื่องอื่น เพื่อเล่าให้ผู้วิจัยฟังในการพบกันครั้งหน้า ใช้เวลาประมาณ 40-45 นาที

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้สูงอายุ 2 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยเด็ก ผู้สูงอายุ 4 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยรุ่น ผู้สูงอายุ 4 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยผู้ใหญ่

ครั้งที่ 4 สัปดาห์ที่ 4 (ช่วงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม 2548) (ระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมดคนละประมาณ 40-45 นาที)

ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุเป็นครั้งที่ 4 ที่บ้านของผู้สูงอายุ โดยดำเนินการทบทวนเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุได้เลือกย้อนระลึกถึงความหลังในสัปดาห์ที่ 1, 2 และ 3 หลังจากนั้นผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเลือกเหตุการณ์ที่ประทับใจเพื่อระลึกถึงอย่างมีความสุขด้วยตนเอง จากนั้นให้ผู้สูงอายุเล่าให้ฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร การรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรกขณะผู้สูงอายุเล่าเหตุการณ์พูดคุย ซักถาม ทบทวน และกล่าวชมเชย ขณะที่เล่าความหลัง ผู้สูงอายุแสดงสีหน้าและพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสุขและความภาคภูมิใจ โดยผู้สูงอายุมีสีหน้ายิ้มแย้ม หัวเราะ และเงินอย ผู้วิจัยได้สรุปเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุเลือกย้อนระลึกถึงให้ฟังสั้น ๆ และนัดหมายเพื่อพบกันครั้งที่ 4 ในสัปดาห์ที่ 4 ให้ผู้สูงอายุเตรียมตัวโดยเลือกระลึกถึงเหตุการณ์เรื่องอื่น เพื่อเล่าให้ผู้วิจัยฟังในการพบกันครั้งหน้า ใช้เวลาประมาณ 40-45 นาที

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้สูงอายุ 4 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยรุ่น ผู้สูงอายุ 6 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยผู้ใหญ่

สัปดาห์ที่ 5 (ช่วงวันที่ 5 - 10 มีนาคม 2548) (ระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมดคนละประมาณ 40-45 นาที)

ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุเป็นครั้งที่ 5 ที่บ้านของผู้สูงอายุ โดยดำเนินการทบทวนเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุได้เลือกย้อนระลึกถึงความหลังในครั้ง 1, 2, 3 และ 4 หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เลือกเหตุการณ์ที่ประทับใจเพื่อระลึกถึงอย่างมีความสุขด้วยตนเอง จากนั้นให้ผู้สูงอายุเล่าให้ฟัง โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสื่อสาร โดยรับฟังอย่างตั้งใจ ไม่พูดแทรกขณะผู้สูงอายุเล่าเหตุการณ์พูดคุย ซักถาม ทบทวน และกล่าวชมเชย ขณะที่เล่าความหลัง ผู้สูงอายุแสดงสีหน้าและพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสุขและความภาคภูมิใจ โดยผู้สูงอายุมีสีหน้ายิ้มแย้ม หัวเราะ และเงินอย ผู้วิจัยได้สรุปเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุเลือกย้อนระลึกถึงให้ฟังสั้น ๆ และนัดหมายผู้สูงอายุเพื่อพบกันครั้งที่ 6 ในสัปดาห์ที่ 6 โดยผู้วิจัยให้ผู้สูงอายุเตรียมตัวด้วยการระลึกถึงความหลัง โดยการพบกันครั้งหน้า

จะเป็นการสรุปความหลังทั้งหมดที่ผู้สูงอายุได้เล่าให้ผู้วิจัยฟัง ใช้เวลาประมาณ 40-45 นาที ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้สูงอายุ 10 ท่าน ระลึกเหตุการณ์ช่วงวัยผู้ใหญ่

1.3 ระยะหลังการทดลอง

ครั้งที่ 6 สัปดาห์ที่ 6 (ช่วงวันที่ 12-17 มีนาคม 2548) (ระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมดคนละประมาณ 30-35 นาที)

ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุที่บ้านเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 6 กล่าวทักทาย หลังจากนั้นผู้วิจัย ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

13.1 ผู้วิจัยและผู้สูงอายุร่วมกันสรุปเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุได้ย้อนคิดถึงและเล่าให้ผู้วิจัยฟังผู้วิจัยยุติกิจกรรมการระลึกถึงความหลัง

13.2 ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้สูงอายุที่ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดี และให้ผู้ช่วยวิจัยประเมินภาวะซึมเศร้า และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ตามแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งนัดหมายผู้สูงอายุกลุ่มทดลองพบกันครั้งที่ 7 ใน สัปดาห์ที่ 8

1.4 ระยะติดตามผล

ครั้งที่ 7 สัปดาห์ที่ 8 (วันที่ 2-3 เมษายน 2548) (ระยะเวลาในการเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมดคนละประมาณ 15 นาที)

ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุที่บ้านเป็นรายบุคคล ครั้งที่ 7 กล่าวทักทาย และผู้ช่วยวิจัยสัมภาษณ์ กลุ่มทดลองตามแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวขอบคุณ และ ทำการยุติสัมพันธภาพ

2. กลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มควบคุมเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ครั้ง โดยเริ่มครั้งที่ 1 สัปดาห์ที่ 1 เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมิน ภาวะซึมเศร้า แบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (ช่วงวันที่ 4 - 8 กุมภาพันธ์ 2548) ครั้งที่ 2 คือสัปดาห์ที่ 6 เพื่อติดตามประเมินผลหลังการทดลองเสร็จสิ้น (ช่วงวันที่ 12-17 มีนาคม 2548) ครั้งที่ 3 สัปดาห์ที่ 8 เพื่อทำการติดตามประเมินผลหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ (วันที่ 2-3 เมษายน 2548) และดำเนินการส่งเสริมการระลึกถึงความหลังเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง เพื่อเป็นการ พิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ระยะก่อนการทดลอง (ช่วงวันที่ 4 - 8 กุมภาพันธ์ 2548)

สัปดาห์ที่ 1 ผู้วิจัยเข้าพบผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าครั้งแรกที่บ้าน โดยดำเนินการสร้าง สัมพันธภาพ แนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัย พร้อมกับให้ผู้ช่วยวิจัย

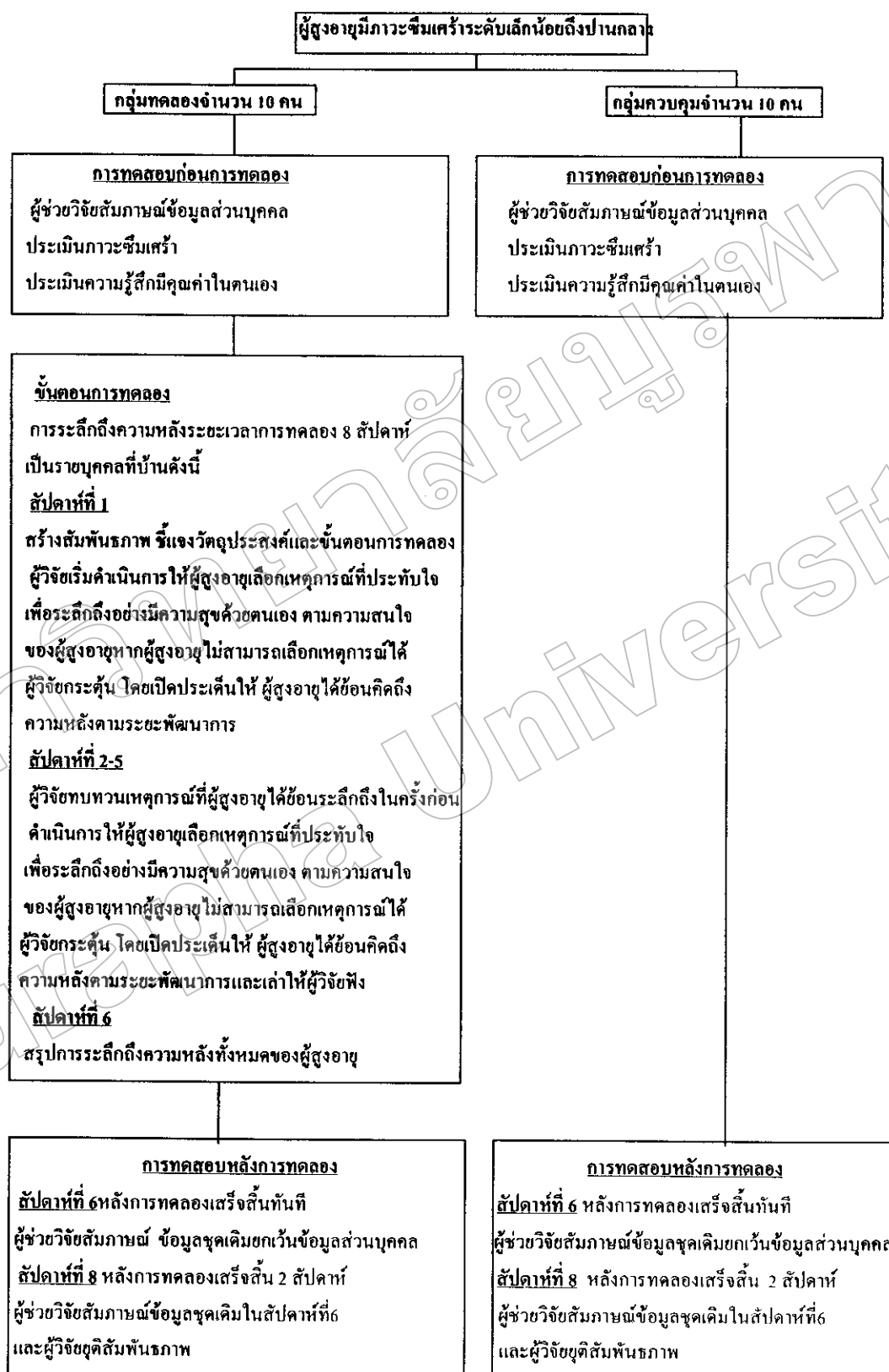
สัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้าตามแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินภาวะซึมเศร้า แบบประเมินความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ และนัดหมายผู้สูงอายุพบกันครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งห่างจากครั้งแรกเป็นเวลา 5 สัปดาห์

2.2 ระยะหลังการทดลอง (ช่วงวันที่ 12-17 มีนาคม 2548)

สัปดาห์ที่ 6 ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุเป็นรายบุคคลที่บ้าน ครั้งที่ 2 กล่าวทักทาย ผู้ช่วยวิจัย เก็บข้อมูลหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที โดยสัมภาษณ์ผู้สูงอายุตามแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้น แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวขอบคุณ และ นัดหมายผู้สูงอายุพบกันครั้งที่ 3 ในสัปดาห์ที่ 8 ซึ่งห่างจากครั้งที่ 2 เป็นเวลา 2 สัปดาห์

2.3 ระยะติดตามผล (วันที่ 2-3 เมษายน 2548)

สัปดาห์ที่ 8 ผู้วิจัยพบผู้สูงอายุเป็นรายบุคคลที่บ้าน ครั้งที่ 3 กล่าวทักทาย ผู้ช่วยวิจัย เก็บข้อมูลหลังการทดลองเสร็จสิ้น 2 สัปดาห์ โดยสัมภาษณ์ผู้สูงอายุตามแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ยกเว้น แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้วิจัย ดำเนินการส่งเสริมการระลึกถึงความหลังเช่นเดียวกับ กลุ่มทดลอง กล่าวขอบคุณผู้สูงอายุ และ ดำเนินการยุติสัมพันธภาพ

ภาพที่ 5 แสดงขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลแบบวัดความเครียดในผู้สูงอายุของไทย แบบประเมินระดับความรู้จิตสติปัญญา แบบประเมินความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ใบลงนามยินยอมให้ทำการวิจัย ข้อมูลสำหรับอธิบายกลุ่มตัวอย่างการวิจัย แผนการระลึกรู้ถึงความหลังของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชน ให้คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพาได้พิจารณารายละเอียด และ อนุมัติให้ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ได้

ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยแนะนำตนเองและผู้ช่วยวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบ อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่า การเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างว่าจะเข้าร่วมในการวิจัยหรือไม่ก็ได้ กลุ่มตัวอย่างสามารถขอยุติการเข้าร่วมการวิจัยก่อนครบกำหนดได้ ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้ความร่วมมือ จึงให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอม ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ทั้งก่อนและหลังการทดลอง สร้างคู่มือลงรหัสและลงรหัสข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์แล้วไปคำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนภาวะซึมเศร้าและคะแนนความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล
3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้า และคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางวัดซ้ำ (Two-Way Analysis of Variance: Repeated Measure) แบบหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (One between Subject Variable and One within Subject Variable) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยภาษา QBASIC ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม (2538)

4. เมื่อพบว่าคะแนนเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าและค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกลึกซึ้งในตนเองมีความแตกต่างกันในแต่ละระยะการทดลองเป็นรายคู่ด้วยวิธีการเปรียบเทียบเชิงพหุคูณแบบรายคู่ของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method)

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University